

Utopies persistents

Col·lecció d'art contemporani del Museu de Granollers

Treure's de sobre la por a la dissonància, a la dissidència, a la discrepància.

Manel Clot, *Trasbals*, Museu de Granollers, 1993

Sala 2 i algunes obres a la sala 1
Museu de Granollers

Quan el 1989 una decisió municipal de l'Ajuntament de Granollers va impulsar l'inici d'una política d'adquisicions específica d'art contemporani per al museu de la ciutat, es va confiar en el crític d'art i curador d'exposicions Manel Clot, bon coneixedor de les pràctiques artístiques contemporànies del país i dels artistes emergents. Vinculat ja al museu amb alguna exposició realitzada entre el 1981 i 1984, Clot va articular amb gran encert les línies teòriques de la política d'adquisicions. Es van adquirir 42 obres de diferents disciplines artístiques que condensen bé el què va ser la pràctica de l'art en el tombant del segle XX al XXI. *Utopies persistents* les mostra en conjunt per primera vegada. Si bé les imposicions de l'espai no han permès exposar-ne la seva totalitat, se'n presenta una part significativa.

Les adquisicions es van portar a terme en dues etapes. En un primer moment, de 1989 a 1992, es van centrar en la renovació que experimentava el llenguatge escultòric durant els anys vuitanta a l'escena artística catalana i espanyola. La deconstrucció dels volums, la incorporació de materials poc habituals, el registre conceptual per damunt de l'aposta formalista, la reflexió sobre la pròpia condició de l'artista com a productor i el volum entès com un dispositiu ideològic i discursiu, en van marcar les pautes. En quatre anys es van adquirir quinze obres, es van realitzar dues exposicions al Museu de Granollers i una fora de la ciutat, i es va editar un catàleg.

Després d'un parèntesi de quasi 10 anys marcat per la política municipal, les adquisicions es van reprendre en un segon moment, que es va allargar entre el 2002 i el 2007. En aquest cas, van ser les noves formes de visualitat contemporània les que van marcar el nord del projecte, que seguia liderat per Manel Clot. Es va posar l'accent en el suport fotogràfic i videogràfic com a registre de reescriptura

de les subjectivitats, la incursió de nous dispositius procedents de les subcultures populars, la reconsideració dels gèneres, les noves comunitats d'ús, les identitats culturals i en general, el replantejament global de l'estatut de la imatge. Van ingressar a la col·lecció del museu 25 obres, que es van presentar en una exposició.

Tot i que hi hagué un parèntesi d'uns anys, la persistència a realitzar exposicions compromeses amb la contemporaneïtat no es va aturar mai. És així com es van presentar les anomenades exposicions de tesi, també a cura de Manel Clot, i que en aquesta exposició les recuperem en una pantalla. Es mostren imatges de les exposicions *Trasbals* (1993), *En el rastre de la llum* (1996), *Dies Irae* (1997), *Club (Abts & Lounge)* (1999) i *Francesc Abad, block W. B.* (2005-2006).

Finalment, es visualitza també en monitors una selecció d'obres resultat de diverses adquisicions que han configurat el fons del Museu de Granollers: d'alguns artistes significatius del territori immediat, dels premis de Pintura Granollers (1959-1964), les obres fetes *in situ* tant de *Miró-Tàpies-Brossa* (1977) com les grans teles de l'exposició *6 pintures* (1982), el Premi d'Escultura de Granollers (1996-1999) i les donacions dels Amics de l'Art (1978-2003), entre d'altres.

L'exposició s'acompanya d'un catàleg a la manera d'informe que explica al detall la política d'adquisicions i reedita alguns dels textos bàsics de Manel Clot escrits en el context del Museu de Granollers. Un just reconeixement per a qui va saber articular amb gran precisió una col·lecció insòlita en les ciutats mitjanes del país.

Si bé l'exposició es presenta a la sala 2 del museu, algunes de les obres es poden veure a la mostra permanent *Mirades i diàlegs*, que ocupa la sala 1.

Antoni Abad

C'era una volta uno

L'element industrial i de producció seriada, la mal-leabilitat i la transformació es troben en la base de la producció escultòrica d'Antoni Abad. En aquest cas, uns elements de ferro modulars coneguts al mercat amb el nom de Mecalux no li impedeixen construir una al·legoria a la maternitat o un acoblament. La dialèctica construcció/deconstrucció, la combinatòria d'elements i l'encaix de l'obra amb l'espai que l'envolta articulen el seu discurs plàstic.

Sala 1

Francesc Abad

Spuren

Walter Benjamin, un dels pensadors més celebrats a finals de segle XX des de múltiples disciplines, es va suïcidar a Portbou el setembre de 1940 quan va saber que les autoritats espanyoles el retornarien a la Gestapo, de qui fugia. El trajecte vital i intel·lectual d'aquest filòsof ha centrat bona part del treball de Francesc Abad. En aquesta instal·lació, Abad recupera la idea d'exili i bagatge amb dues maletes situades davant d'una imatge de la làpida de Benjamin, durant molts anys anònima, al cementiri de Portbou.

Sala 2

Welfare State

L'estat del benestar o el *Welfare State* és un dels conceptes trampa del capitalisme. Tot i que al·ludeix a una idea de govern en què l'Estat assegura unes mínimes condicions socials dels ciutadans (educació i sanitat universal, drets civils...); oblida l'explotació laboral i l'alienació que ha suposat el sistema de producció capitalista. La simple enumeració del concepte, gros com un anunci publicitari, pot constituir-ne ja una denúncia.

Sala 2

Ignasi Aballí

Bufades

En la seva reflexió sobre la pintura, Aballí la porta fins als límits i la negació. Com en altres obres, la sèrie *Bufades* incorpora elements inesparats i sense qualitats plàstiques com la pols –dipositada pels dies damunt del paper blanc i que ha estat bufada com si es tractés de pintura abans de ser fixada al paper– per fer evident la

crisi de la representació i rellegir així la tradició pictòrica.

Sala 2

No Movie

Els crèdits de diferents pel·lícules s'acumulen en una pantalla que dura el que acostuma a durar un llargmetratge al cinema. Allò que habitualment es situa en el marge ha pres el lloc del relat en aquest gest habitual d'Aballí que cappinga les dades marginals o que acostumen a passar desaperebudes per donar-los centralitat. Els intersticis i silencis d'un món saturat de dades i soroll mediàtic prenen el lloc del relat.

Sala 1

Pep Agut

S/t

Pep Agut posa les teles verges de pintor en el lloc de la imatge o del quadre. L'artista pren llenços de cotó sense ser intervinguts i els disposa a la paret en figures que cavalquen entre el quadre i el relleu o l'escultura plana. Aquest objecte que en la tradició ha fet de simple suport material i físic de la pintura, es converteix així en centre del relat i en element compostiu destacat interrogant-nos alhora sobre la condició de la visibilitat en pintura i en art.

Sala 2

Martí Anson

Walt & Travis

Dos joves en silenci fan un viatge en cotxe per carreteres nord-americanes des del matí fins al vespre. Sense cap més element narratiu, tant l'espectador com els mateixos actors aviat s'avorreixen. I d'això es tracta, en una denúncia de la buidor mediàtica. El so de la ràdio –l'únic so– i un mateix enquadrament hi contribueixen. La pel·lícula dura el temps habitual d'un show de la televisió americana. En una altra versió de l'obra, s'incorporen anuncis.

Sala 2

Juan Pablo Ballester

S/t de la sèrie *En ninguna parte*

En ninguna parte és un projecte iniciat el 1998. En aquesta modalitat de fotografia construïda, l'artista convida als seus amics, que assumeixen diferents papers i escenografien situacions diverses. A la primera part de la sèrie,

interpreten joves de bandes de carrer al domicili de l'artista. Els gossos que els acompanyen afegeixen un element inquietant a l'escena. Resulten amenaçadors però a la vegada sembla que facin un posat per a una revista de publicitat. El títol al·ludeix a la manca de referents d'alguns joves o al fet que podriem trobar-nos en qualsevol ciutat d'un món ja global.

Sala 2

David Bestué-Marc Vives

Acciones en el cuerpo

Acciones en casa

Un conjunt d'accions mínimes realitzades pels dos artistes i reforçades per un concepte o una frase que les descriu, donen cos a una sèrie de projectes realitzats per David Bestué i Marc Vives amb el nom genèric d'*Acciones* (2002-2008). *Acciones en casa* presenta 68 accions realitzades en un context domèstic com és la casa dels artistes. L'humor surrealista converteix situacions quotidianes en moments hilarants i absurds, combinats amb picades d'ullet a algunes icones de la cultura pop i de l'art del segle XX.

Acciones en el cuerpo, amb un registre més subtil i elaborat, va ser registrat pels mateixos artistes juntament amb altres col·laboradors en un context teatral, a la Sala Mirador de Madrid el 25 d'octubre de 2006.

Sala 2

Jordi Canudas

Desde un lugar 1

Amb una base conceptual i una acurada execució, aquesta obra forma part d'una sèrie en què el banc o la idea de mirador s'enfronta a un paisatge buit. El negre, color habitual en l'obra de Canudas –en aquest cas és una superfície de cautxú delimitada per un gran marc de fusta–, suposa l'absència de reflexos, un espai sense fons, un mirall sense tornada que incita a la introspecció i al silenci. Canudas invoca la tradició existencial d'autors com Beckett i Camus, entre d'altres.

Sala 1

Jordi Colomer

This Side Up

En la primera etapa de l'obra de Colomer, i en el context de l'escultura dels anys vuitanta, destaca la voluntat de treballar amb elements i objectes

pobres, sovint procedents de l'àmbit domèstic, amb els que estableix nous veinatges i contaminacions de sentit. Si algun d'ells ens resulten familiars, ubicats en un nou context, ens interpel·len des de la seva ambigüitat i resignificació.

Sala 2

120 Goldfish

Un mosaic d'elements seriat i de producció industrial, com són blocs de guix, dialoguen amb retalls de catifa oriental, que remeten a la idea de domesticitat i memòria personal. La poètica del fragment crea una instal·lació escenogràfica que convida a l'espectador, alhora que l'exclou. És l'hermetisme d'una catifa que no es pot trepitjar.

Sala 2

Carles Congost

Teenager

Historia de los cereales

La identitat, la comunicació i el conflicte generacional són temes recurrents en l'obra de Carles Congost, que incorpora els codis de les anomenades subcultures al discurs de l'art. Si a *Teenager* revisita en clau fotogràfica el mite de la bella i la bèstia i el tema del voyeurisme, a *Historia de los cereales* articula una crítica al capitalisme. Aquest relat en quatre imatges ubicat a l'oest agrari nord-americà ens mostra la trajectòria fallida de qui vol viure de la terra en contrast amb qui s'apunta al rèdit fàcil del capital.

Teenager, sala 1

Historia de los cereales, sala 2

Pep Duran

Un altre bosc

Bosc personal/Mapes del cos

La idea d'estrat i apilament com a estructura de memòria i de sedimentació és habitual en l'obra de l'artista. Si bé a *Un altre bosc* són elements procedents d'àmbits diversos com uns corrons de teler, una escala de treball i una capsa d'artesanía compostats d'una manera intuïtiva i molt bàsica; a *Bosc personal/Mapes del cos* es tracta de piles de fustes retallades formant cossos complexos que escenografien l'espai. Un bosc mòbil –la instal·lació admet més d'una disposició a l'espai– de formes vegetals i orgàniques fetes a base de capes evocuen la idea de dietari o del pas del temps.

Sala 2

Ramon Guillen-Balmes

Arqueologia d'artista objets-trouvés

En les seves instal·lacions, Ramon Guillén-Balmes construeix un inventari d'objectes quotidians que elabora meticulosament i de forma artesanal. Fets amb cotó de color cru i presentats de manera asèptica i descriptiva, juguen amb la forma de pròtesi o extensió del cos i imbueixen els objectes de cada dia d'un aire clínic i alhora poètic, que ell presenta com una arqueologia d'artista o memòria de l'inconscient.

Sala 1

Gabriel

Lapsus

Les escultures de Gabriel es plantegen com una recerca formal amb materials sovint foscos, com és el cas del plom, i formes universals i bàsiques de la natura, com el cercle, el disc, l'oval o altres figures discoides. En aquest cas, en un cos de forma circular i plana hi ha estat inserit un fil d'acer que dibuixa la figura o el símbol matemàtic de l'infinit. Formes arquetípiques plantejades amb un cert hermetisme i misteri que conviden a la introspecció.

Sala 2

Susy Gómez

S/

La subtilitat recorre els dibuixos i les propostes de Susy Gómez, en què l'artista s'hi mostra des de la insinuació i l'absència. Una figura esbossada, un gest inacabat o un traç insinuat amb colors tan bàsics com el vermell o el negre damunt d'un fons de paper blanc, apelen a la immediatesa de les emocions. L'artista mostra una gran habilitat per posar la seva sensibilitat al servei de les metàfores del disseny i amb tot allò que forma part de l'univers sensorial.

Sala 1

Joan Morey

STP_La joie de vivre

Concebut com un spot publicitari per presentar la marca corporativa STP (*Soy tu puta*) –falsa marca creada per l'artista per presentar les seves propostes artístiques–, aquest personatge espantat i nu que corre pel bosc a ritme trepidant es troba a mig camí entre el món animal i els comportaments humans. Amb una estètica híbrida entre elements propers al punk

i altres del món de la moda, el títol del vídeo al·ludeix a una certa llibertat existencial. La indumentària imprecisa i l'ambigüitat corporal del personatge remeten a una construcció del cos, lluny de tota narrativa social prevista tema que ocupa un lloc destacat en la producció de l'artista.

Sala 2

Mabel Palacín

Sur l'autoroute

Amb un llenguatge tan experimental com novedós, Palacín deconstrueix totes les convencions del cinema. *Sur l'autoroute*, que es presenta com un film de regust francès, fusiona i altera les relacions entre diferents nivells de realitat. L'espectador assisteix a una ruta nocturna en carretera en què es va trobant amb les mateixes escenes sorgides de realitats diferents. Així, una mateixa escena de personatges i objectes en blanc i negre i tractats com figures xineses, es veu com si estigués projectada en una pantalla enmig de la carretera; tot seguit, com si les ombres de la pantalla adquirissin realitat i, finalment, com si es convertissin en figures humanes. Els diferents codis de lectura de la imatge són qüestionats amb una obra de gran complexitat narrativa. El fet que el film es projecti arran de terra contribueix a la immersió de l'espectador en aquesta reflexió filosòfica en format visual.

Sala 2

Ester Partegàs

Barricades

Les deixalles urbanes són el tema de *Barricades* (2004-2007), una sèrie de grossos murals en què Partegàs pinta en negre contenidors i escombraries afegint-hi gestos de color i frases breus amb una tècnica complexa amb esmalt i acrílic damunt plaques de plàstic avinilades. En aquest díptic hi llegim: *Som tan estúpids quan som joves... no podem imaginar que les coses arriben a la seva fi*. L'escombraria com a metàfora del que som i com element que permet articular una lúcida crítica a la societat de consum.

Sala 2

Carlos Pazos

De pared a pared

Amb una obra construïda com una acumulació voraginosa d'objectes quotidians sovint banals i d'estètica *kitsch*,

Carlos Pazos proposa un vertader paisatge de la cultura. Els seus relleus o relats objectuals –l'artista és un gran narrador– acumulen continguts sentimentals i referències simbòliques de tota mena. Ignorant totes les històries que la peça amaga, l'espectador pot construir amb aquestes presències un paisatge particular.

Sala 2

Javier Peñafiel

Escribir de pie sabe a tinta

Paraula, frase, disseny, personatge, cos, gargot, pensament, silenci... En aquest mosaic de retalls, es posen en joc la capacitat i els límits del llenguatge i de les imatges a l'hora de concentrar la vida. Com en altres obres, Peñafiel construeix un escenari fragmentat de moments, estats d'ànim i conceptes filosòfics d'una gran potència expressiva. La noció de parcialitat, d'acumulació i la impossibilitat d'un únic relat direccional invoca la mateixa condició d'existència.

Sala 2

Perejaume

Un món rera les paraules

Les obres d'art sovint fan equivalents el món i el llenguatge. Aquesta, en canvi, els fa excloents. Perejaume ha inserit un element lingüístic com és una frase en un context escènic que no li pertoca, com és un camp o un turó pedregós. *Un món rera les paraules* ressalta la il·legibilitat del món, alhora que constata els límits del llenguatge.

Sala 1

Marcel Pey

Shooting Motel

Un clima sinistre i una energia fosca impregnen les propostes de Marcel Pey, com en aquest tríptic fotogràfic que evoca els motels sense nom de carretera americana. Les seves figures i escenes esbossades i el seu cromatisme contrastat insinuen escenes inconcebibles i crims o sexe en potència. En societats angoixades com les nostres, l'univers de Pey apunta a algun element fonamental del nostre temps.

Sala 2

Joan Rom

Cascada

Amb un material poc usual en art com són retalls de cautxú recuperats, Joan Rom ens proposa una cascada construïda per l'element atzar i per la mateixa materialitat objectual. Les qualitats físiques del material en pauten la forma: es tracta d'un material tou però a la vegada rígid, d'origen vegetal o natural, però de manufactura industrial, d'aspecte dur però força flexible. Situat rere un vidre a la manera de paisatge visual o de quadre matèric, interpel·la l'espectador des de la seva pura presència física.

Sala 2

Francesc Ruiz

Checkpoint

La revisió del còmic des de la pràctica artística contemporània centra el treball de Francesc Ruiz, que el treu del context de sempre per portar-lo cap al museu. *Checkpoint* presenta 365 vinyetes amb un format i mida de bloc-calendari perquè cada dia se'n pugui arrencar una. Com és habitual en l'artista, cada obra és plantejada com un diàleg amb l'entorn immediat, alguna cosa com un "còmic *site-specific*". En aquest cas, ha situat el relat del calendari en el mur de la terrassa de la planta 4 del Museu de Granollers.

Sala 2

Vicenç Viaplana

Andy's bar

Exterior

La transformació i l'experimentació amb els materials recorren l'obra de Vicenç Viaplana. Les seves boires, veladures i transparències acríliques evocuen mons que transiten des de l'àmbit oníric a una memòria personal ja diluïda. Defugint tota intenció representativa, Viaplana buida la seva obra d'imatges i símbols possibles. El contrast entre llum i foscor no es posa al servei de cap estratègia semàntica; els seus quadres, atmosfèrics i urbans, "diuen" allà on velen o amaguen, i no allà on mostren o indiquen.

Andy's bar, sala 1

Exterior, sala 2

Text: Cristina Masanés

Museu de Granollers